

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izbaja vsak petek na celi poli in veljá po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrť leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LV.

V Ljubljani, 16. majnika 1902.

List 20.

Na Duhovo.

I se, Jaz poslju obieto-
vanije Ota mojega na vy:
vy že siedite vo gradie
Jerusalimstie, doneže ob-
lečetesä siloju svyšē.
(Luka pogl. 24. vrsta 49.)

Pridi, sveti Duh tvoritelj!
Na nas gledi naučitelj!
Sij ljubezni svoje žar
V naša srca, svojo stvar.

Tebe zovo tolažnikom,
Višnjim darom, nam vodnikom.
Voda živa, dušna mast,
Sama blágost, srčna slast.

Hram resnice, dom pravice,
Vsevladarjev prst desnice,
Otčev divni nam obet,
Ki modrostjo vnemaš svet.

Luč spoznanja nam užigaj,
V naših prsih ljubav dvigaj,
Okrepčavaj Duh vsevlad
Nam telesa šibki sklad.

Teboj znamo vsevladalca,
Znamo Sina mu zmagalca;
Duh si njiju od negdà,
Bog si ž njima po vsegdà.

Tiraj daleč proč sovrage,
Dneve daj nam vedno blage.
Vedno bodi nam vodnik,
Pa bo varen naš mejnik.

Slava Otcu, slava Sinu,
Slava tajni v kruhu, v vinu,
Slava Duhu rajskemu,
Trojstvu nebograjskemu!

Matvej Andrejevič.

Mladinina bisernica.

(Dalje.)

XXX.

Čistost, vir blagodejnega miru.

Nad betlehenskimi hlevom se je nekedaj zglasila angeljska pesem: „Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.“ (Luk. 2, 14.) Vsekako pa ima najboljšo voljo oni mladenič, ki se ne ogiblje le grehu sploh, nego zlasti še nečistemu grehu. Najboljšo voljo ima, kajti kaj tako velikega je dosegel le v težkem boju. Med štrlečimi pečinami je iz vsakovrstnih nevarščin izvodil tak mladenič svojo ladjico na varno. Najboljšo voljo ima, ker poslušal je bil glasu vesti in vestno sodeloval z milostjo Božjo. Zato pa mir, tolažba, zadovoljnost mladeniču, ki se trudi za sv. čistost; — mir v plačilo za boje, — mir v plačilo za zvestobe, — mir v plačilo za zmago v njegovem plemenitem samozatjevanju.

Mir, — ali ti se doseva ta mir iz nedolžnikovih čistih oči. „Zvezde na nebu; cvetke na poljani in žareče oči v nedolžnostnem obrazu so so kakor ostanki nekedanjega raja“: ponavljal je večkrat duhovit in globoko čuteč redovnik.

Mir, — ali te ne obdaja ta mir v obližju nedolžnega? Njegova sramežljivost, njegovo skromno vedenje in govorjenje — velikrat celo omamljiva ljubeznjivost njegove zunanje prikazni — kako dobro ti dene vse to, kako se čutiš okrepčanega, tako ti je ob tem, kakor v prijaznem domačem ozračju!

Poglej na krajino v prijaznem večernem solncu! Poleg tebe mirno, čisto jezero, ki ja obdajajo divje poljane, rodovitne rebari, prijetni

gozdovi. — Pa poglej venkaj, ko divja tu nad jezerom nevihta. Kakor temni strahovi prihajajo sivi hudourni oblaki, razburkano jezero podi peneče se valove na bregovje. Kóbná tišina je zavládala v gozdu, a kar na mah so se jeli pripogibovati drevesni vrhovi, veje se lomijo, debela ječe, tako je, kakor da bi bila v uporú vsa narava.

Glej: tudi tu v duši viharne strasti, — tam pa globokega miru!

*

Na velikem parniku se je razvilo živahno razbrzdovanje. Tropa razposajenih mornarčekov je ravno kar obstopila petnajstletnega dečka, ki je sedel na vznožnih vrveh. „Lenuh, klečeplazec, svetohlinec:“ te besede se vsipajo nanj. Zlobna roka mu izbije iz rok priročno knjižico, v koji je bral. — „Hoja za Kristom“ je bila ta knjižica, ki je ob enem zletela čez krov. Razuzdan krik odhajajočih mornarčekov je sledil temu nejunaskemu činu vse manj nego nadepolnih teh mladičev. Odsli so. A „Bogek“, tako so ga zvali zasmehovaje, ni bil niti lenuh, niti hinavec, niti svetohlinec. Bogdan je bil iz poštene rodovine. Znal je dobro brati in pisati, bil je vedno zadovoljen in vesel, a znal je biti tudi tih. Med razposajene drugove se ni rad spuščal, njihovih nespodobnih govorov ni rad poslušal, zato so mu bili pa tudi povzročili marsikako grenko uro, tudi s pestmi so se bili pregrešili nad njim. Hudo je v taki družbi: med razuzdanimi pomorščaki, ki jim ubežati nisi v staru. Zelo hudo v tako zastrupljenem ozračju. Toda mladenič Bogdan je bil že možat. Stopil je kakor večkrat ob takem v spodnji ladjin del, stisnil se v kot in se britko izjokal. A jok je končal kakor vselej v zaupni molitvici: „Ljubi Bog! vse drugo naj pride nad me, le tega ne dopusti, da bi jaz prišel ob nedolžnost. — Knjižica „Hoja za Kristom“, ta zvesta tovarišica mu je seveda izginila. — Kako začudenje zato drugo jutro na obrazih malih pomorščakov, ko zapazijo v Bogdanovih rokah žali usodi pripuščeno to knjižico. — Bogdan jim skrivnosti ni razodel. A sinoči že je bil po opravkih stopil v rešilni čoln in, glej čudo, tu je to našel ljubljeno tovarišico, sem je bila odletela. To navidezno čudo je vplivalo na zlobne tovariše in jih prestvarilo hipoma. Jeli so ga spoštovati, celo prosili so ga, naj jim sem in tje kaj prebere iz te čudežne knjižice. Da, še v branju te knjižice jih je moral poučevati. Njihovo nespodobno petje in njihovo še nespodobneje govor-

jenje je utihnilo in „Bogek“-Bogdan je postal apostol njim, ki so ga mučili še pred kratkim.

* * *

Tako Bog blagoslavlja čistost, potrpežljivost in zaupanje v sebe. Tako ohranja čistost samozavest in tolažilni mir v najhujih vihrah življenja.

XXXI.

Čistost, vir sveti veselosti.

Zemlja, ta solzna dolina, ta dežela prognanstva pač ni kraj za veselost. — Eden pa je, ki se zamore tu veseliti, zelo veseliti, edin se veseliti: oni namreč, ki upa, da je v milosti božji; pred vsemi se veseliti sme čistnik.

Da, čisti mladenič, le raduj se svojih mladih dnij — Bog sam je — po svetopisemski besedi (psalm. 42, 4). — „ki razveseljuje tvojo mladost.“ Vzroka se veseliti imaš dovolj; saj veš, da je Bog s teboj zadovoljen. In kako bi ne bil! Na tvojo brezmadežno dušo in na tvoje čednosti posvečeno telo se z veseljem ozira najčisteje njegovo oko. „Oči Gospodove so na nje vprte, ki se ga bojé“ (I. Pet. 3, 12.) Ti se bojiš razžaliti Boga, strašiš se celo sence greha. Zato v božjih očeh lahko bereš, da si mu všeč — zelo všeč in kako da bi tega ne bil vesel.

Dovolj povoda imaš, da se veseliš. Saj v hramu tvojega srca vlada red. Ne podé se v njem divje strasti. Tu ne zgrabi zdaj ena strast vodilno uzdo, da jo pusti drugi, dokler ne zavlada gospodovanja najželjnejša strast — počutnost. Hvali Boga, mladenič, da v tvojem srcu ni tako.

Zato imaš dovolj povoda, da se veseliš, saj tvoje telo ni podložno sramotnemu gospodstvu greha. Kakor prijazni beli zvonik, vredno svetišče Božje, tako moliš navzgor nad razpadajoče razvaline razrušene nedolžnosti, katerih je na celi zemlji dovolj, katere da! vso zemljo pokrivajo.

Dovolj povoda imaš, da se veseliš. Tvoja vest ti daje dobro spričevanje. Nje glasu nisi bil preslišal in nje nisi obsodil v smrtni molk. O, da bi tudi v bodoče poslušal svoje vesti glas! Dobra vest — najboljša posést!

Strast pa, kako je čemerna, v vedni razprtiji je s seboj. Celó njena trenutna navidezna zadovoljnost je kakor znak njenega razdvojenja. Kakor morski val je strast, ki se visoko zažene, a se kmalu poizgubi v burnem morju.

A krepost, zlasti čistost — ona daje duši stalnost, čelo vedrost, očem jasnost, veličastnost vsemu tvojemu telesu.

*

Izmed najginljivejših legend o devici Mariji in njenem sinu Jezuščeku je pač cna, ki se nam pripoveduje o blaženem Hermanu. Blaženi Herman, otročič neizrekljive milobe, se je skrbno izogibal tovarišem in šumnim igram. Najrajši je zahajal v cerkev in je tam ostajal pred podobo Matere božje, ki mu je po izgubi telesne matere postala edina mati. Še sedaj kažejo v Kolinu ob Reni, v Marijini cerkvi kraj, kjer se je ta otrok v otročji priprostosti baje pogovarjal z Marijo in njenim detetom Jezusom. Tam je bil, ko je stopal v šolo, da pozdravi Marijo; iz šole grede je hitel tje popustivši svoje tovariše. — Nekega dne je imel Herman lepo jabolko. Kaj z njim — povžiti je? Ne. V cerkev hiti in položi je Jezusu v roke. In glejte! Dete stegne nežno ročico in sprejme dar iz nedolžnih rok. — Drugo pot, bilo je v trdi zimi, priteče ubogi deček bosonog pred to podobo. Tresoč se od mraza poklekne tu in moli. Tedaj pa ga Marija vpraša: „Herman, čemu prihajaš v takem mrazu bosonog?“ Odgovori ji: „Nimam česa obuti.“ Tedaj pa mu Marija pokaže kamen in govori: „Pojdi k onemu kamenu le, tam dobiš toliko denarja, kolikor ga trebaš in če ti bo pozneje še kaj sile, le pridi in išči tam — tu vse doboš.“ Ko so drugi otroci zapazili, kje dobiva Herman denar, iskali so ga tudi oni. A niso bili tako čisti, ne pridni, tudi Marije niso tako radi imeli kakor Herman. Zato jih Marija tudi ni tako ljubila, in zato niso ničesar našli. Ta denar je bil le za Hermana pripravljen. Herman je bil čist, tako čist, da so ga imenovali po njegovem vstopu v samostan „Deviškega Marijinega ženina“; zato mu je bilo odslej tudi ime Herman Josip.

* * *

Imel si gotovo že priliko, divjo razposajenost nekterih mladeničev primerjati tihi, pomembni zadovoljnosti drugih. — Od kod pač naj bi prihajala prava, trajna veselost, če ne iz čistega, Boga ljubečega in Bogu tako ljubelega srca? Čistost, mladenič, je vir — sveti veselosti!

L. P.

(Dalje pride.)

Sv. Ivan Nepomuk, mučenik.

(16. majnika.)

(Konec.)

Razjarjeni kralj je takoj odšel za odvedenci na grad in jel tamkaj kruto ž njimi po-

stopati. Starega dekana Boguslava je udaril z nožnico svojega meča tako po glavi, da mu je kri tekla. Nato jih je zaslišal, a ker ni dosegel zaželenega uspeha, ukazal je Ivana Nepomuka, Nikolaja Puhnika, mišenskega prošta Venceslava ter nadškofovega hišnika Nepra odpeljati z zvezanimi rokami iz grada k mestni hiši in odtod v mučilnico na staromestno sodnijo. Večer tega dne je šel sam kralj na sodnijo in ukazal rabeljnu, naj vse štiri jetnike zveže na rokah in nogah in jih muči. Dva izmed njih, Ivana Nepomuka in Puhnika, je dal kralj mučiti pred lastnimi očmi. Ukazal je, da naj se z gorečimi bakljami žgeta po trebuhu. Kralj se je tako izpozabil, da je sam opravljal rabeljnovu službo. Pograbilši bakljo je lastnoročno žgal Ivana Nepomuka in Puhnika. Najhujše je počel proti izpovedniku svoje žene. Ivanu Nepomuku, katerega je na eni strani tako obžgal, da ga je bilo groza. Potem je ukazal, naj se vsi štirje dostojanstveniki potope. Tu se je pa krvoločnež spomnil, da bi to grozodejstvo bilo nemilih posledic na papeževem dvoru. Zato je dal poklicati oba notarja in od nju zahteval, da ne smeta o svojem ujetju in mučenju nikomur ničesar povedati; to naj mu pa tudi pod prisego obljubita. Če to storita, pusti ju živa. Pročt Venceslav, vitez Nepr in Puhnik so mu to obljubili, ker so se z bali nadaljnih muk, zato so podpisali listino in bili izpuščeni.

Edin Ivan Nepomuk, na katerega je bil še iz drugega vzroka hud, se ni uklonil in je mirno in potrpežljivo prenašal grozno mučenje. Razdivjani kralj je ž njim ostal sam na morišču in kar nasititi se ni mogel maščevanja. Podrl je polumrtvega na tla ter hodil po njem. Naposled je ukazal, da ga naj potope. Rabeljni so zavezali Ivanu usta, da ne bi mogel po potu nikomur povedati, kaj se je ž njim zgodilo; zvezali so mu na hrbtu roke, noge pa privezali h kozlu na vozu in ga tako pripeljali na most reke Vltave. Od tu so mučenika vrgli v reko četrtek 20. marcija 1393. okrog devete ure zvečer.

Mučenikovo telo se je potopilo v globočini tedaj narastle Vltave, a Bog je je oslavil s čudežem. Prikazale so se nad njim luči kakor zvezde, ki so plavale po noči po gladini reke. Po sledu teh lučic so praški ribiči potegnili Ivanovo truplo iz reke in je pokopali v cerkvi sv. Križa. Med tem časom se je kralj mudil na Žebraku, zato se ni bilo bati kanonikom cerkve sv. Vida kraljeve divjosti. Nemočeni so truplo mučenikovo 15. majnika vzdignili in je v slo-

*

vesnem sprevedu prenesli v cerkev sv. Vida, kjer so Ivana Nepomučana 16. majnika zjutraj pokopali.

Že v petnajstem stoletju je pobožno katoliško ljudstvo častilo mučenika Ivana Nepomuka. V šestnajstem stoletju ga imenujejo svetnika, in narod je romal na njegov grob ter si izprosil po njegovi priprošnji raznoterih milosti pri Bogu. Cesar Ferdinand I. († 1564) je vselej, kadar je prišel v Prago, obiskal mučnikov grob in ga je dal razsvetljevati. V sedemnajstem stoletju se je češčenje tega svetnika tako razširilo, da se je v začetku osemnajstega stoletja lahko trdilo: na Českem ali na Moravskem, niti na vsem katoliškem svetu ni skoraj ne mesta, ne vasi, kjer bi ne imel Ivan Nepomuk svojega oltarja, podobe ali sohe. Tako so Ivana Nepomuka že davno preje vsepovsod častili za svetnika, nego ga je cerkev takim proglasila.

Že cesar Ferdinand III. († 1657) je s kardinalom Ernestom Harah, nadškofom praškim, deloval nato, da bi bil Ivan Nepomuk javno proglašen za svetnika. Za nadškofa Ferdinanda grofa Kühnburg (1712—1731) se je po nagibu Rima pričelo v Pragi preiskovanje o svetem življenju, mučeniški smrti in o čudežih Ivana Nepomuka. Bilo je dvojno preiskavanje. L. 1715 so preiskovali njegovo mučeniško smrt in čudeže, ki so se zgodili na svetnikove priprošnje. L. 1719. so pa proučevali, koliko časa časti in v pomoč kliče ljudstvo tega Božjega prijatelja. (To češčenje je bilo pa sila staro.) Ob tej priliki so odprli njegov grob.

Našli so njegovo ogrodje z lobanjo, ki pa je bila vsa napolnjena z glino. Ko so zdravniki nalahko odstranili glino, ugledali so k velikemu začudenju vseh prič jezik, ki je bil čisto cel in nepoškodovan. Da bi se res trdno in dobro prepričali o resničnosti te nenavadne prikazni, prerezali so zdravniki jezik na dveh mestih z ostrim orodjem, da bi si ogledali tudi notranje žilce. Prepričali so se, da je jezik v resnici svež in neporušen. Zapriseženi veščaki dr. Ivan Lev iz Erlsfelda, profesor medicini, bivši rektor praškega vseučilišča, dr. Ivan Puhman, zdravnik, dr. Sebastijan Fuks, zdravnik, Ivan Šucbret, ranocelnik in Ferdinand Šober, ranocelnik, so soglasno priznali: da se ta jezik, ki je 326 let ležal v grobu, nikakor ni mogel ohraniti tak po prirodnem delovanju, nego da se je ohranil neporušen le čudežno. Na podlagi tega očividnega in nenavadnega čudeža,

s katerim je Bog oslavil Ivana Nepomuka, so poslali cesar Karol VI., cesarica Elizabeta, poljski kralj Friderik, mnogi kardinali, nadškofje, škofje, predstojniki samostanov in štiri univerze v Rim prošnjo, da bi apostolska stolica prištelala tega mučenika med svetnike. Po temeljitem preiskavanju v Rimu je potem papež Inocencij XIII. svečano proglasil 31. majnika 1721. Ivana Nepomuka za blaženega. Jako slovesno so ta dogodek istega leta proslavili v Pragi v cerkvi sv. Vida. Od tega časa se je pa širilo češčenje blaženega Ivana Nepomuka po celem katoliškem svetu.

Med tem se je zgodilo na priprošnjo tega mučenika mnogo čudežev, kar je še bolj pri ljudstvu povečalo njegovo češčenje. Omenjajmo le dveh takih čudežev.

Terezija Krebsova, hči kraljevega sodnika v Mostu, je prišla l. 1701 v Prago, da bi pri najbolj slovečih zdravnikih dobila sveta in pomoči svoji bolezni. Stanovala je pri svoji sestri nuni v uršulinskem samostanu na Hračanih v Pragi. Imela je levo roko ohromelo in vneto, zdravniki v Mostu je niso mogli ozdraviti. Tudi praški zdravniki ji niso vedeli pomagati. V kratkem času ji je roka popolnoma ohromela, in zdravnik je deklici rekel, da si mora dati roko odrezati, ako hoče uiti smrti. Terezija je uvidela, da ni za njo človeške pomoči, zato je iskala pomoči pri Bogu in Ivanu Nepomuku. Jela je opravljati devetdnevno pobožnost na čast temu mučeniku, postila se in prejela trikrat svete zakramente. Koncem te pobožnosti deveti dan po noči ni mogla od bolečin nič zaspati. Tu se ji je v veliki svetlobi prikazal bl. Ivan Nepomuk in jo potolažil, rekoč: „Terezija, pomagano ti bode!“ Drugi dan 21. novembra zjutraj zgodaj je z velikimi težavami šla v bližnjo kapucinsko cerkev, in ko je tu v tretjič prejela Telo Gospodovo, čutila je takoj v bolni roki vročino, vsled katere so se ji obveze in ploščice na roki kar zrahljale, hromi in zverženi prsti so se ji popolnoma izravnali, vsa roka pa ji je postala do cela gibčna, da jo je takoj mogla vzdigniti in nesti z levico veliko posodo vode. To čudežno ozdravljenje so potem s prisego potrdili zdravniki in priče pred cerkvenim sodiščem. V spominj temu čudežu so brašćanske uršulinke l. 1720. dale pri svojem samostanu sezidati novo cerkev na čast Ivanu Nepomuku. Na stropu te cerkve je Venceslav Rajner naslikal tega svetnika, kako se prikaže bolni Tereziji Krebsovi.

Drugi čudež se je dogodil tako-le. Dne 22. februarija 1718 je v Strakonich ob hudem mrazu padla v vodo pri mlinu sedemletna Rozarija Hodankova in je potem celo uro ležala deloma pod ledom zmrzle Otave, deloma pod mlinskim kolesom v vodi. Med tem je njena prestrašena mati klicala na pomoč Ivana Nepomuka. Deklico so vso trdo potegnili iz vode. Poldrugo uro ni dala najmanjšega znamenja življenja; a kar naenkrat se je zopet zavedela. Pripovedovala je, da je tedaj, ko je v vodo padla, prišel k nji sv. Ivan Nepomuk in jo potolažil, da ne bo utonila. Tudi ta čudež so pod prisego izpričali in potrdili.

Razun teh se je dogodilo mnogo drugih čudežev. Častilci bl. Ivana Nepomuka so se prepričali močne njegove zaščite in priprošnje pri Bogu, tako da so ga kar splošno imenovali „čudodelnika“. Zato so Čehi želeli, da bi tako slaven mučenik bil proglašen za svetnika. Pričela so se v Pragi nova preiskavanja. V ta namen so 17. decembra 1725. njegovo telo vzdignili iz rakve in je skrbno preiskali. Dne 27. decembra so iznova pregledali sveti jezik, ki je bil od leta 1719 shranjen v dragoceni skrinjici, zapečateni z nadškofovim pečatom. Ko so v prisotnosti nadškofa Ferdinanda grofa Kühnburg, vse preiskovalne komisije, enajst drugih prič in prvih dostojanstvenikov českega kraljestva vzeli sveti jezik iz skrinjice, pojavila se je na njem čudovita prikazen, da so vsi strmeli. Mučenika jezik se je napel, postal kar na enkrat otekel, in zarezi, ki so ju napravili l. 1719. zdravniki, ste se toliko raztegnili, da so na obeh straneh zarez natančno videli žilice. To je trajalo cele dve uri, dokler se ni preiskava dokončala. Profesor medicine dr. Ivan Frančišek Lev iz Erlsfelda je iz nova izrekel: „Noben umrljivi človek ne sme dvomiti, da ni čudežno ohranjen ta sveti jezik.“ Prav tako so se izrazili ostali prisotni večaki in zaprisežene priče.

Apostolska stolica je stvar v Rimu l. 1726 natančno preiskavala. Papež Benedikt XIII. je na podlagi štirih čudežev, ki jih je Bog storil na mučenikovo priprošnjo njemu oslavo, proglasil 19. marcija leta 1719 v lateranski cerkvi v Rimu blaženega Ivana Nepomuka za svetnika katoliške cerkve. V Rimu se je to proglašenje zelo slovesno praznovalo. Poročilo o tem proglašenju Ivana Nepomuka je vse verne Čeha napolnilo z veliko radostjo. Leta 1729 se je v Pragi v ta namen vršila od 9. do 16. oktobra velikanska slavnost. V teh slavnostnih dneh se je v staro-

davni cerkvi sv. Vida darovalo 3280 svetih maš, a k mizi Gospodovi pri grobu sv. Ivana Nepomuka je pristopilo nad 208.000 vernikov. Podobne slavnosti so se tudi vršile v Kraljevem Gradcu in Lutomicah. V spominj te slovesnosti je bil l. 1739. postavljen s prostovoljnimi doneski vernikov prekrasni nadgrobni oltar sv. Ivana Nepomuka iz čistega srebra. Diviš se mu, slovenki popotnik, če ti je osoda tako mila, da moreš do zlatne naše Prage.

Od tega časa časti katoliški narod česki sv. Ivana Nepomuka kot prvega svojega patrona in zaščitnika pri Bogu. Najslovesneje obhajajo Čehi praznik sv. Ivana Nepomuka 16. majnika. Središče te slovesnosti pa je mogočna in prekrasna cerkev sv. Vida v Pragi, kjer so shranjeni telesni ostanki in nestrohljivi jezik tega mučenika*). Pobožni narod s Českega, Moravskega in Slovaškega ter od drugod prihaja k oslavljenemu grobu sv. Ivana Nepomuka, da bi si v potrebah izprosil njegovega mogočnega posredovanja pri Bogu. — Tudi naš slovenski narod od nekedaj časti sv. Ivana Nepomuka, in prav je tako. Le širimo slavo tega mogočnega slovanskega svetnika, priporočajoč se mu, naj bi nam izprosil pri Bogu miru in sloge!

*Iz českega: „Církev vítězná — František Ekert^a.
Kapelan A. Merkun.*

Po Mariji k Jezusu.

Neki izpreobrnjenec piševnemškem listu „Emmanuel“ v 5. številki t. l. sledeče pismo: „Daleč na severju je ta kraj, kjer ne vabi lahki svit večne luči vernega srca človeškega k Izveličarju, ki je v podobi kruha pričujoč na oltarju. Tu pogrešajo srca ljudi solnce ljubezni v presv. zakramentu in so docela otrpnjeni v zmoti. Na malem lepem otoku Baltiškega morja, — tu mi je tekla zibelka. Po človeški razsodnosti ne bi bil pač nikdar našel poti k ljubi Materi Božji, ako bi ne bila že v moji zgodnji mladosti božja roka zadela mojih starišev. Neko nesrečno kupčevanje mo-

*) Mil spominj mi je, kako nas je l. 1863 nekedanji ljubljanski gimnazijski ravnatelj, Ivan Nečasek, peljal počastit tega jezika: prof. bogosloviju dr. Leona Vončina, gimn. prof. Josipa Marn, tedanjega prefekta Ivana Gnjezda in mene. Shranjuje se ta sveta ostalina v zakladnici šentviškega doma v Pragi. Bilo mi je tudi, le nektare mesece poprej mašniku postalemu — opraviiti sv. dar na Nepomučanovem veličastnem oltarju.

jega očeta, ki so se z nami preselili v malo mestece pri Berolinu, mi je odprlo pot k revščini, a tudi k največji sreči.

Zelo sem sovražil vse, kar je katoliško. Toda po božji previdnosti je to bilo meni v prid. Stanovali smo z revnimi, pridnimi katoličani v eni hiši. Tu sem dobil nekega dne mali katoliški katekizem v roke. Željan, da bi česa našel, kar bi moje sovraštvo povečalo iznova, odprem knjigo, in prvo, kar sem bral, je bil angeljev pozdrav: „Češčena Marija, milosti polna“. Te besede so na me vplivale, segle so mi globoko v srce. To je postala moja najljubša vsakdanja molitev. Tem svetim besedam mi je zahvaliti, da sem sklenil postati katoličan.

Na velikonočni praznik 1. 1892 sem šel prvič v katoliško cerkev k sv. maši. Bilo mi je nekako tesno pri srcu, a vendar sem se čutil tako domačega tu v tej cerkvi, da sem drugi dan zopet prišel k sv. maši. In tu sem molil svojega Izveličarja v presv. zakramentu. Z živo vero sem Ga prosil neprenehoma za milost sv. katoliške vere. Po treh letih mučnega čakanja in hudih zunanjih in notranjih bojih sem 17. majnika 1895, torej v mesecu častitljive nebeške kraljice, odmolil sveto veroizpovedanje pred duhovnikom. V vseh naslednjih bojih sem vstrajal: hvala božji milosti in priprošnji sv. Device. In ako sedaj premišlujem svojo preteklost, vzkliknil bi najrajše s kraljevim pevcem Davidom, kar je zapisal v 62. psalmu: „Vпусти deželi, kjer ni pota, ne vode, tako sem se prikazal v svetišču pred Teboj . . . Boljše je Tvoje usmiljenje, kakor življenje, hvalile Te bodo moje ustnice.“ In kako bi mogel Mater Božjo zahvaliti za to nezasluženo milost? Mislim tako, da sklenem naslednje: Nikdar in nikdar naj ne utihne o Marija, moja dobra mati, tvoja slava na mojih ustnicah; nikdar in nikdar naj ne omrzne ljubezen do tebe v mojem srcu. S to ljubeznijo docela navdušen in prešinjen ti hočem viti venec, in ti milostljivo in dobrotljivo na me poglej, o častitljiva, o sladka devica Marija.

Ker mi je srce velelo, napisal sem to v čast presv. zakramentu in ljubi Materi Božji in prosim, čitatelje tega lista za eno sveto Češčeno Marijo, da bi postal navdušen duhovnik in redevnik“.

Kapelan Anton Merkun.

Zatoženi škof.

Ko je škof Durieu obiskal divjake v Kolumbiji, prišla je do njega devetletna deklica in

ga lepo prosila, da bi jo spustil k sv. obhajilu. A škof ji je prošnjo odbil, rekoč: „Ljubo dete, ti si še premlado in še prav nič ne poznaš ljubelega Izveličarja.“ Deklica pride v drugič, v tretjič prosit, a vse zaman. A sedaj ji je že zadosti in gre, da zatoži škofa; toda h komu? Naravnost k najvišjemu predstojniku škofovemu, k ljubemu Izveličarju v tabernaklju. Pred oltarjem lepo poklekne, povzdigne ročice in glasno govori: „Ljubi Izveličar, moj oče, škof, mi pravijo, da Te ne poznam, toda jaz Te dobro poznam. Ti si Sin Božji, Ti si dete, ki je bilo v Betlehemu rojeno, Ti si sedel Materi Božji v naročju, Ti si v Nazaretu stanoval, tri dni so Te morali iskati, da so Te našli v templju v Jeruzalemu; Ti si imel 12 apostolov pri Sebi, Ti si na križu umrl in tretji dan od mrtvih vstal. Torej jaz Te poznam, jaz Te dobro poznam. Bodi vendar tako dober in povej škofu, da Te poznam“. — Čisto slučajno in popolnoma neopažen je prišel škof v cerkev in je čul vso to svojo obtožbo. Bil je ganjen do solz. Z veseljem je deklici sedaj podelil sv. obhajilo. O, kako je bila vzradoščena. „Tako mi je“, je ponavljala, „kakor bi bila v rajū“.

O, da bi vsi vaši otroci tako hrepeneli po sv. obhajilu, kakor ta deklica!

Kapelan A. Merkun.

Ali Bog — ali Luter?

Katoličanom v Avstriji, dasi so v ogromni večini, gotovo še na misel ni prišlo, protestante zaradi njihove vere dražiti in izzivati. Ker se je pa pričelo v novešem času od protestantske strani na najnesramnejši način ščuvati in k odpadu napeljevati od naše svete katoliške vere — torej moramo i mi v skrajni sili, ako tudi neradi, poseči v boj in se braniti. A naš boj je boj časten, naše orožje je resnica, z resnico hočemo „slabe strani“ protestantizma, posebno pa „veliko svetost“ ali kaj? — njenega začetnika „Božjega moža“ Lutra katolikom in protestantom razkrinkati. V ta namen je izšlo že več knjižic od katoliške strani. In iz ene teh, ki slove: „Bog ali Luter?“ smo povzeli te vrstice.

Kdor se hoče tedaj temeljito prepričati, katera vera je Kristova ali katoliška, katero nam je Jezus zapustil, ali pa luterska, katero nam oznanujejo tuji pastori v sladki in gladki besedi, treba mu ni družega, nego da sveto pismo primerja z nauki Lutrovimi. V svetem pismu je gotovo brez ugovora prava vera Jezusa Krista. V Lutrovih spisih pa se nahaja luterska vera.

Načrtali bomo tedaj tu nauke katoliške cerkve, kakor stoje v sv. pismu; pristavili pa tudi Lutrove nauke iz njegovih lastnih spisov. Potem nam bode pač lahko spoznati, kdo ima pravo, ali katoliška cerkev, katera obsega in nepokvarjene oznannje nauke sv. pisma v prvotni obliki, ali pa Luter, kateri je, — da bi svoj nauk olepšal in ogladil — pokvaril in predrugačil sv. pismo po izpričevanju protestanta Bunsen-a na več nego 300 mestih. Pristavljamo samo to še: da izreki sv. pisma so od samega Boga izšli, in so jih zapisali sveti možje po Božjem navdihnjenju. To tudi lutrovci spoznajo in trde, torej je katolikom in lutrovcem sv. pismo beseda Božja.

Jezus je učencem zapovedal: „Iuite, učite vse narode, učite (jih spolnovati vse, karkoli sem vam zapovedal.“ Mat. 1. 28. 19.)

Nasprotno uči Luter: „Vsak sme verovati, kar hoče.“ (2. Th. F. 226.)

V sv. pismu stoji: „Bog se prevzetnim zoperstavlja, a ponižnim daje svojo milost.“ (Pet. 5, 5.)

Luter pa trdi: „Sv. Avgustin in Ambrozij se ne moreta meriti z menoj!“ (12. Th. 243.) Dalje: „Nisem li jaz Luter poseben mož? Menim da sem Bog!“ (Pom. 3. Jen. 559.)

Jezus je izročil samo sv. Petru, in nobenemu drugemu apostolu ključne nebeškega kraljestva: „Tebi dam ključne nebeškega kraljestva.“ (Mat. 10. 10.)

Luter pa nasprotno trdi: „Papež (kot naslednik Petrov) nima nobene večje oblasti nego drugi kristijani.“ (Bab. Gef.)

Sveto pismo uči: „Kakor je telo brez duše, tako je tudi vera brez dobrih del mrtva.“

Nasproti uči Luter: „Samo da veruješ v Krista (dobrih del in zasluženj ti ni treba!), pa boš izveličan.“ (Tischr. L. A. 1686.)

Jezus uči: „Kdor mi hoče nasledovati, naj zataji samega sebe, zadene svoj križ, in hodi za menoj.“ (Mt. 16, 24.)

Luter pa pravi: „Kdor ne ljubi vina, žen in petja, ostane bebec vse žive dni.“ (Egonbergs Aphorismen St. 736.)

Sveto pismo svari na mnogih krajih pred grehom: „Čisto, modro srce se bode varovalo greha, ter napredovalo v delih pravičnosti.“ (Ekl. 3. 32.)

Luter pa greh še toplo priporoča rekoč: „Le greši, le junaško greši! mi moramo grešiti!“ (Lutrova pisma Jan. 1. Th. 258.)

Jezus pravi: „Ako bodete moje zapovedi spolnovali, ostanete v moji ljubezni. (Jan. 15. 10.) Hočeš iti v (večno) življenje, spolnuj zapovedi.“ (Mt. 17. 17.)

Luter uči: „Kaj se bomo mučili v spolnjenjevanju desetih zapovedi: Saj so nepotrebne in nekoristne v izveličanje.“ (Tischr. 178.)

Bogokletstvo je Bog ukazal s smrtjo kaznovati: „Kdor pa ime Gospodovo preklinja, naj smrti umrje, vsa občina naj ga s kameni pobije, naj si bode domačin ali tujec.“ (Lev: 24, 46.)

Luter pa imenuje Boga, samega Izveličarja, norca!!! — Trapast, neumen, nori Bog!!! (Schüze, pisma Lutrova 22.) „Krist je prišel izveličat, kar je bilo izgubljenega, a se je dosti bedasto (!!!) zato pripravil“ (nemški: „Er stellt sich närrisch genug dazu an.“) (Tischr: Eisl. 127.)

Sv. apost. Pavel piše: „Bodite pokorni oblasti . . . ker vsaka oblast je od Boga postavljena . . .“ (Rim. 131.)

Luter pa piše: „Med kristijani ne more biti nobene oblasti temuč naj bode drug drugemu pokoren.“ (Lutrova pisma 1523.) Kneze imenuje Luter „najzlobnejše norce in paglavce na svetu.“ (Erl. Ausg. XXII. 59.)

Bog sam ukazuje: „Kdor pa prelije kri, naj bode tudi njegova kri prelita.“ (Gen. 9. 6.)

Luter očitno dovoljuje zavrtni umor, tolovajstvo: „Ako tudi mnogo ljudi na dan zavrtno umorimo“ (Luter na Melanchot. 15. 21.) Cesarju priporoča „kar skraja moriti in daviti.“ (Lutr. dela. VII.)

Prešestvo je v očeh Božjih strašanska pregreha. „Ne prešestvuj!“ St. zakon zapoveduje (Eksod. 10. 14) in Jezus uči: „Kdorkoli svojo ženo zapusti in drugo vzame, prešestuje.“

Luter pa to strašno pregreho prešestvo dovoljuje da celo priporoča: Norec je, kdor se z nasladnostjo bojuje, takim izkušnjavam se lahko okom pride, samo da je prilika.

Jezus strogo prepoveduje zakonsko ločenima se z drugo osebo poročiti: „Kdor ločeno vzame, prešestuje!“ (Mat. 19. 9.)

Luter pa dovoljuje ločencema se z družimi zvezati, da, dovoljuje celo mnogoženstvo! „Priznam, da ne morem nikomur prepovedati, ako ima več žena!“ (Lutrovo pismo od l. 1524.)

Bog je hotel zapovedjo: Ne kradi! (Eks. 20. 15) ljudem imetje zavarovati.

Luter pa dovoljuje, (po ponesrečenem kmet-skem uporu) knezom: „kmete kakor pse pobiti in jim vse imetje uropati“ in pristavlja: „Lene roke nimajo pri tem blagoslova.“ (Lutrova dela 28., 142.)

Jezus uči: „Kdor pa svojemu bratu reče: Norec! vreden je peklenškega ognja“.

Luter je bil mojster v psovanju. Kneze vojvode, kralje celo cesarja je imenoval: satanske zveri, stekle norce, satanske sluge, svinje, pse, steklo žival, oslovske glave! (Lutrova dela VII.)

Jezus govori: Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. (Iv. 6. 54.)

Prav nasprotno pa trdi Luter: Jezus ni zapovedal, da mora vsak zakrament prejeti. Zato se sme opustiti prejemanje ene podobe, ali pa tudi obeh! (Razlaga sv. obhajila).

Jezus je za vse ljudi vstanovil „eno cerkev“ po apostolu Petru: „Na to skalo (Petra) bom zidal svojo cerkev“ (Mat. 16. 18).

In o tej sv. cerkvi Jezusovi izjavlja Luter: Krščanska, t. j. katoliška cerkev je predrzna, nesramna, hudičeva cerkev! (Tischr. Eisl. 55. 6. 342.)

(Konec prihodnjič.)

Radoslav Silvester.

Versko stanje v Bolgariji.

Bolgarska kneževina, nominalno podvržena še Turčiji, šteje okroglo 3.310.000 prebivalcev. Po narodnosti je med njimi 2.504.336 Bolgarov, 570.000 Turčinov, 60.000 Grkov. Glede vere pripada večina (2.600.000) grško-razkolni cerkvi, 650.000 je muhamedancev, 30.000 judov, krog 30.000 katolikov, 6000—7000 armencev in 2000—3000 protestantov. Katoliki bivajo po apostolskem vikarijatu Zofija-Filipopolj, kjer delujejo večina kapucini in asumpcionisti; po škofiji Nikopol, kjer delujejo oo. pasijonisti. — Misijonsko delovanje v Bolgariji je bilo pred 120. leti izročeno od sv. Pavla s Križa vstanovljenemu redu pasijonistov. Nakazal jim je to polje vspešnega delovanja papež Pij VI. Že štiri stoletja pred tem dogodkom je robovala tužna Bolgarija kruti vladi sultanovi in še je ostala žrtev krvoželjnim mohamedancem, do rusko-turške vojske l. 1878. Robstvo nesrečnega ljudstva je trajalo torej 500 let. Bolgarska zgodovina je zapisana s krvavimi črkami, ve nam povedati o neznosnem zatiranju in preganjanju, o groznih morijah. Komaj presega to žalozgodovino strašna osoda nesrečnih Armencev, izmed katerih jih je pred nekaj leti padlo 300.000 pod turškim mečem. Ta trpka usoda je močno vplivala na značaj ljudstva, ki se zrcali v nezaupnosti do tujca. To je sploh pojav pri vseh narodih. enake trde preteklosti. Razmere so

se vendar v zadnjih desetletjih izboljšale in leto za letom prihajajo Bolgari iz razkola v katoliško cerkev. 30.000 jih torej je — če bo šlo v teh razmerah naprej, pomnoži se kmalu število. V to pa Bog pomoz!

L. P.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec majnik 1902:

Zaupanje na Marijo.

b) Posebni nameni.

17.) **Sv. Paskal.** Pogosto prejemanje sv. obhajila. Marija — naša tolažnica v zadnji uri.

18.) **Binškočna nedelja.** Slovanskih časnikarjev IV. shod v Ljubljani. Slovenska mladina, ki prejme zakrament sv. birme. Razsvetljenje uma in okrepitev volje po sv. Duhu.

19.) **Binškočni ponedeljek Sv. Celestin.** Slovenci v Ameriki. Sloverski misijonarji.

20.) **Sv. Bernardin.** Družba sv. Cirila in Metoda. Zavodi za slovensko mladino.

21.) **Sv. Valens.** Slovenske delalske družine. Dar ponižnosti in samozatajevanja.

22.) **Sv. Helena.** Slovensko dijaštvo. Dar pravega poklica.

23.) **Sv. Deziderij.** Družba sv. Mohorja. Katoliško časopisje. Naročniki in čitatelji cerkvenih listov.

S.

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusovega Sroca.

Prošnja.

Silno žalostna mati priporoča v pobožno molitev svojega edinega sina, ki se je vsled slabe družine vdal zapravljivosti, da popiva noč in dan. — Ponižno prosi č. č. gospode duhovnike, naj ga sprejmo v svoj »memento« pri sv. maši. — Zahvala se v »Danici« naznani.

J. J.

Škofijska kronika.

Premil. g. knežskof dr. Antcn Bonaventura Jeglič se je udeleževal 18., 19. in 20. aprilja večerne pobožnosti v ljubljanski uršulinski cerkvi, ki se je vršila v spominj dvestoletnice tega samostana v Ljubljani. — Nedeljo 20. aprilja je zjutraj ob devetih tam pridigoval in potem daroval slovesno sv. mašo. Zvečer je imel litanije in završil slovesnost z zahvalno pesmijo: Te Deum. — Dne 21. in 22. aprilja se je bil udeležil pri popoldanskih slovesnostih, ki so se vršile v samostanu. — Saboto 26. aprilja se je odpeljal v Dobropolje. Prišel je prav tedaj, ko je bil ogenj že vpepelil Zdensko vas. Šel je takoj na pogorišče tolažiti žalujoče pogorelce. Drugi dan je vsprejel okrog 40 mladeničev in okrog 200 deklet v Marijino družbo. — Torek, 29. aprilja, je podelil dijakonat in četrtek, 1. majnika prezbiterat kapucinu o. Anzelmu Eberhard iz Gorice. — Saboto 3. majnika se je odpeljal v Trebnje birmovat. Birmancev je bilo nedeljo dopoldne 371. Popoldne je po nagovoru vzprejel okoli 90 deklet na novo v Marijino družbo.

— s —